

NÁRODNÝ
BEZPEČNOSTNÝ
ÚRAD

SPRÁVA O ČINNOSTI V ROKU 2016

Bratislava, marec 2017

OBSAH

1. IDENTIFIKÁCIA ORGANIZÁCIE	5
2. HLAVNÉ ÚLOHY	6
3. ĽUDSKÉ ZDROJE	7
4. OBLASTI PÔSOBNIA	8
4.1 LEGISLATÍVA	8
4.2 MEDZINÁRODNÉ VZŤAHY	9
4.3 OCHRANA UTAJOVANÝCH SKUTOČNOSTÍ	12
4.4 ŠIFROVÁ OCHRANA INFORMÁCIÍ	14
4.5 KYBERNETICKÁ BEZPEČNOSŤ	14
4.6 DÔVERYHODNÉ SLUŽBY	15
5. EKONOMIKA A ROZPOČET	16
6. KONTROLA A AUDIT	17
7. ZÁVERY A PRIORITY NA ROK 2017	17

1. IDENTIFIKÁCIA ORGANIZÁCIE

NÁZOV	Národný bezpečnostný úrad
SÍDLO	Budatínska 30, 851 06 Bratislava
DRUH	ústredný orgán štátnej správy
ŠTATUTÁRNY ORGÁN	Ing. Jozef Magala, riaditeľ
DÁTUM VZNIKU	1. novembra 2001
KONTAKT	+421 2 6869 1111, podatelna@nbu.gov.sk
WEBOVÉ SÍDLO	www.nbu.gov.sk

HLAVNÉ ČINNOSTI

Tvorba a realizácia štátnej politiky pre oblasť ochrany utajovaných skutočností, šifrovej služby, kybernetickej bezpečnosti a dôveryhodných služieb.

KLÚČOVÉ PRÁVNE PREDPISY

Národný bezpečnostný úrad (ďalej len „úrad“) sa pri plnení stanovených úloh riadi Ústavou Slovenskej republiky, ústavnými zákonmi, právne záväznými aktmi Európskej únie, medzinárodnými zmluvami, ktorými je Slovenská republika viazaná, zákonmi a ďalšími všeobecne záväznými právnymi predpismi, uzneseniami vlády Slovenskej republiky, svojim štatútom, organizačným poriadkom ako aj ostatnými internými predpismi.

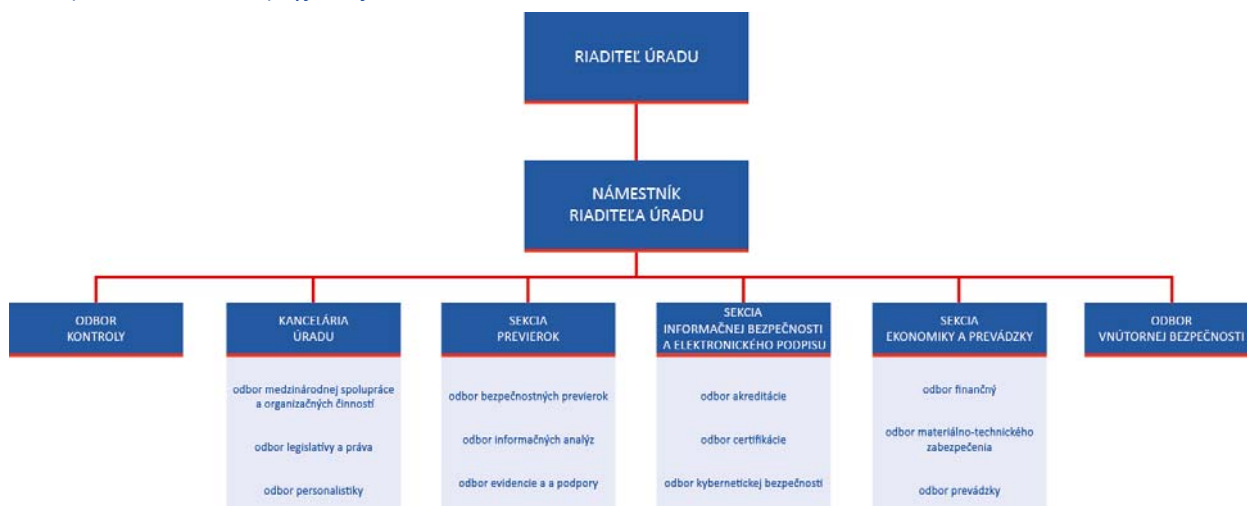
Základom činnosti úradu v oblasti ochrany utajovaných skutočností a šifrovej ochrany informácií je zákon č. 215/2004 Z. z. o ochrane utajovaných skutočností a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ochrane utajovaných skutočností“). Oblasť dôveryhodných služieb upravuje nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 910/2014 o elektronickej identifikácii a dôveryhodných službách pre elektronické transakcie na vnútornom trhu (ďalej len „nariadenie eIDAS“) a zákon č. 272/2016 Z. z. o dôveryhodných službách pre elektronické transakcie na vnútornom trhu a o zmene a doplnení niektorých zákonov (zákon o dôveryhodných službách). Právna úprava pre oblasť kybernetickej bezpečnosti sa aktuálne pripravuje.

VEDENIE ÚRADU

Na čele úradu stojí riaditeľ, ktorý zodpovedá za činnosť úradu, riadi ho a reprezentuje navonok. Riaditeľ rozhoduje o spôsobe realizácie hlavných úloh úradu, schvaľuje interné právne predpisy, rozhoduje o vnútornom organizačnom usporiadaní úradu a o personálnych otázkach jeho príslušníkov a zamestnancov. Zastrešuje medzirezortnú spoluprácu úradu a je trvale prizývaným členom Bezpečnostnej rady Slovenskej republiky. Určuje zásady v oblasti medzinárodnej spolupráce a v súlade so zahraničnopolitickými prioritami vlády Slovenskej republiky podporuje a rozvíja partnerstvá s inštitúciami zahraničných štátov a medzinárodných organizácií. Riaditeľa v čase jeho neprítomnosti vo vyhradenom rozsahu zastupuje námestník riaditeľa úradu, ktorý zodpovedá aj za koordináciu činnosti útvarov.

ORGANIZAČNÉ ČLENENIE

Organizačne sa úrad člení na sekcie a priamo riadené odbory, sekcie sa ďalej členia na odbory. Vnútorne členenie úradu (stav k 31.12.2016) vyjadruje nasledovná schéma.

ÚTVARY ÚRADU

Sekcia previerok vykonávala bezpečnostné preverky fyzických osôb a právnických osôb (podnikateľov), zhromažďovala podklady pre rozhodovanie Súdnej rady Slovenskej republiky o spôsobilosti kandidátov na vymenovanie za sudcov a vydávala certifikáty pre prístup k utajovaným skutočnostiam Organizácie Severoatlantickej zmluvy (ďalej len „NATO“) a Európskej únie (ďalej len „EÚ“).

Sekcia informačnej bezpečnosti a elektronického podpisu plnila úlohy ústredného koordinačného a technického centra pre oblasť kybernetickej bezpečnosti, plnila úlohy ústredného šifrového orgánu, zabezpečovala tvorbu politiky bezpečnosti utajovaných skutočností a podpisovej politiky dôveryhodných služieb, vydávala bezpečnostné štandardy a metodiky v oblasti šifrovej ochrany informácií, bezpečnosti technických prostriedkov, fyzickej bezpečnosti a objektovej bezpečnosti, administratívnej bezpečnosti, dôveryhodných služieb, certifikovala technické prostriedky, systémové prostriedky, mechanické zábranné prostriedky a technické zabezpečovacie prostriedky, prostriedky šifrovej ochrany informácií a produkty elektronického podpisu.

Kancelária úradu koordinovala činnosť jednotlivých útvarov, predkladala materiály na schválenie riaditeľovi úradu, zabezpečovala legislatívny proces v pôsobnosti úradu, realizovala politiku riadenia ľudských zdrojov, zastrešovala medzinárodnú spoluprácu a zabezpečovala vonkajšiu komunikáciu úradu.

Sekcia ekonomiky a prevádzky plnila úlohy vo vzťahu k štátnemu rozpočtu, pri správe majetku štátu a verejnom obstarávaní tovarov a služieb a zabezpečovala plynulý chod a prevádzku informačných systémov úradu.

Odbor kontroly vykonával kontrolu ochrany utajovaných skutočností a kontrolu dodržiavania podmienok poskytovania dôveryhodných služieb v štátnych orgánoch, obciach, vo vyššom územnom celku a v iných právnických osobách. Vykonával tiež skúšky bezpečnostných zamestnancov.

Odbor vnútornej bezpečnosti získaval, sústreďoval, analyzoval a preveroval informácie o bezpečnostných rizikách týkajúcich sa pôsobnosti úradu a jeho príslušníkov a zamestnancov. Zabezpečoval fyzickú a technickú ochranu objektov úradu a kontroloval bezpečnosť a ochranu zdravia pri práci a ochranu pred požiarmi.

2. HLAVNÉ ÚLOHY

Činnosť úradu nebola obmedzená žiadnymi mimoriadnymi udalosťami a okolnosťami, ktoré by negatívne vplývali na kvalitu výkonu činností alebo by spôsobili ich neplnenie.

Úlohy, ktoré úradu vyplývajú zo zákonov, uznesení vlády, ako aj medzinárodných zmlúv, ktorými je Slovenská republika viazaná boli v roku 2016 splnené. Výrazný vplyv na fungovanie úradu malo v druhom polroku roku 2016 Predsedníctvo Slovenskej republiky v Rade Európskej únie (ďalej len „SK PRES“).

OCHRANA UTAJOVANÝCH SKUTOČNOSTÍ

Úrad vykonáva bezpečnostné preverky fyzických a právnických osôb, poskytuje Súdnej rade Slovenskej republiky podklady k posudzovaniu spôsobilosti kandidátov na sudcov, vykonáva certifikáciu technických prostriedkov, mechanických zábranných prostriedkov a technických zabezpečovacích prostriedkov, uskutočňuje kontrolu utajovaných skutočností v štátnych a samosprávnych orgánoch a v právnických osobách. Podieľa sa aj na ochrane zahraničných utajovaných skutočností (informácií iných štátov, NATO a EÚ) a pri medzinárodnej výmene utajovaných skutočností plní funkciu centrálného registra utajovaných skutočností v Slovenskej republike.

ŠIFROVÁ SLUŽBA

Úrad plní úlohy ústredného šifrového orgánu, zaisťuje bezpečné vládne a zahraničné spojenie, vykonáva certifikáciu prostriedkov šifrovej ochrany informácií (ďalej len „ŠOI“), uskutočňuje kontrolu bezpečnosti ŠOI, vydáva bezpečnostné štandardy ŠOI a koordinuje výskum a vývoj prostriedkov ŠOI. Je garantom a národnou autoritou v rámci medzinárodnej spolupráce v oblasti ŠOI a plní úlohy Národnej distribučnej autority, ktorá je vstupným a kontaktným bodom Slovenskej republiky pri výmene a distribúcii šifrového materiálu a šifrovacích zariadení.

DÔVERYHODNÉ SLUŽBY

Úrad je dohľadným orgánom, ktorý zabezpečuje certifikáciu zariadení na vyhotovovanie kvalifikovaných elektronických podpisov a kvalifikovaných elektronických pečatí, vytvára a zverejňuje dôveryhodný zoznam poskytovateľov kvalifikovaných dôveryhodných služieb. Prevádzkuje Koreňovú certifikačnú autoritu, vykonáva akreditáciu certifikačných autorít a realizuje ich kontrolu.

KYBERNETICKÁ BEZPEČNOSŤ

Úrad plní úlohy koncepčného, legislatívneho a metodického charakteru, ktoré zahŕňajú tvorbu, koordináciu a realizáciu štátnej politiky v oblasti kybernetickej bezpečnosti. Zohľadňuje tiež medzinárodné aspekty kybernetickej bezpečnosti a zastupuje Slovenskú republiku v medzinárodných organizáciách, predovšetkým v NATO a EÚ.

3. ĽUDSKÉ ZDROJE

Na úrade pracujú príslušníci v služobnom pomere podľa zákona č. 73/1998 Z. z. o štátnej službe príslušníkov Policajného zboru, Slovenskej informačnej služby, Zboru väzenskej a justičnej stráže Slovenskej republiky a Železničnej polície a zamestnanci v pracovnom pomere podľa zákona č. 552/2003 Z. z. o výkone prác vo verejnom záujme.

Počet pracovníkov úradu za posledné tri roky klesol o 4,42% (z 226 na 216) a naďalej sa zvyšoval rozdiel medzi počtom príslušníkov a zamestnancov. Mierna prevaha počtu žien nad počtom mužov sa nezmenila, dlhodobou osciluje okolo pomeru 55:45. Údaje o zaradení pracovníkov úradu a ich členenie podľa pohlavia zobrazuje tabuľka č. 1.

Tabuľka č. 1: Počet príslušníkov a zamestnancov v rokoch 2014 - 2016

	2014	2015	2016
Príslušníci	200 (88,50%)	193 (90,19%)	197 (91,20%)
v prípravnej štátnej službe	9 (4,37%)	11 (5,70%)	17 (8,63%)
v stálej štátnej službe	188 (83,19%)	180 (93,26%)	176 (89,34%)
v dočasnej štátnej službe	3 (1,33%)	2 (1,04%)	4 (2,03%)
Zamestnanci	26 (11,50%)	21 (9,81%)	19 (8,80%)
Spolu	226 (122 žien a 104 mužov)	214 (115 žien a 99 mužov)	216 (117 žien a 99 mužov)

V roku 2015 sa podarilo zvrátiť oslabovanie najpočetnejšie zastúpenej vekovej skupiny 35 až 49 rokov. Tento trend pokračoval aj v roku 2016. Kontinuálny rast zastúpenia tejto skupiny (55,56% v roku 2016 oproti 52,80% v roku 2015 a 51,77% v roku 2014) je pozitívny, pretože skupinu tvoria skúsení odborníci s niekoľkoročnou praxou v najproduktívnejšom veku. Ani v roku 2016 sa však nepodarilo zastaviť klesajúce zastúpenie perspektívnej vekovo najmladšej skupiny do 34 rokov. Údaje o vekovej štruktúre úradu sú uvedené v tabuľke č. 2.

Tabuľka č. 2: Vek príslušníkov a zamestnancov úradu v rokoch 2014 - 2016

	2014		2015		2016	
	príslušníci 200 (100%)	zamestnanci 26 (100%)	príslušníci 193 (100%)	zamestnanci 21 (100%)	príslušníci 197 (100%)	zamestnanci 19 (100%)
Mladší ako 34 rokov	46 (23,00%)	1 (3,85%)	41 (21,24%)	1 (4,76%)	39 (19,80%)	0 (0,00%)
35 až 49 rokov	112 (56,00%)	5 (19,23%)	109 (56,48%)	4 (19,05%)	117 (59,39%)	3 (15,79%)
50 až 59 rokov	39 (19,50%)	10 (38,46%)	36 (18,65%)	8 (38,10%)	33 (16,75%)	9 (47,37%)
Starší ako 60 rokov	3 (1,50%)	21 (80,38%)	7 (3,63%)	8 (38,10%)	8 (4,06%)	7 (36,84%)

Úrad príslušníkom a zamestnancom umožňuje udržiavať ich odbornú pripravenosť, nadobúdať nové zručnosti a prehĺbovať kvalifikáciu na odborných kurzoch, seminároch a školeniach doma i v zahraničí. V prípade potreby zabezpečuje aj zvyšovanie ich kvalifikácie na vysokých školách. Pre novoprijatých príslušníkov každoročne organizuje v spolupráci s Akadémiou Policajného zboru v Bratislave špecializované policajné vzdelávanie, ktoré je podmienkou pre zaradenie novoprijatých príslušníkov do stálej štátnej služby. Údaje o vzdelanostnej štruktúre príslušníkov a zamestnancov úradu sú uvedené v tabuľke č. 3.

Tabuľka č. 3: Vzdelanie príslušníkov a zamestnancov úradu v rokoch 2014 - 2016

	2014		2015		2016	
	príslušníci 200 (100%)	zamestnanci 26 (100%)	príslušníci 193 (100%)	zamestnanci 21 (100%)	príslušníci 197 (100%)	zamestnanci 19 (100%)
Vysokoškolské - III. stupeň	9 (4,50%)	0 (0,00%)	6 (3,11%)	0 (0,00%)	8 (4,06%)	0 (0,00%)
Vysokoškolské - II. stupeň	160 (80,00%)	8 (30,77%)	155 (80,31%)	6 (28,57%)	155 (78,68%)	6 (31,58%)
Vysokoškolské - I. stupeň	3 (1,50%)	0 (0,00%)	4 (2,07%)	0 (0,00%)	2 (1,02%)	0 (0,00%)
Úplné stredné	28 (14,00%)	16 (61,54%)	28 (14,51%)	13 (61,90%)	32 (16,24%)	11 (57,89%)
Základné	0 (0,00%)	2 (7,69%)	0 (0,00%)	2 (9,52%)	0 (0,00%)	2 (10,53%)

4. OBLASTI PÔSOBENIA

Úrad pri plnení úloh zohľadňuje právny rámec, ktorý vymedzuje jeho pôsobenie. S tvorbou a realizáciou štátnej politiky pre oblasť ochrany utajovaných skutočností, šifrovú službu, dôveryhodné služby a kybernetickú bezpečnosť súvisí množstvo výkonných, no aj legislatívnych, administratívnych a ďalších podporných činností.

4.1 LEGISLATÍVA

VŠEOBECNE ZÁVÄZNÉ PRÁVNE PREDPISY

V oblasti legislatívy ochrany utajovaných skutočností sa úrad sústredil na precizovanie znenia vykonávacích predpisov k zákonu o ochrane utajovaných skutočností, do ktorých boli zakomponované poznatky z aplikačnej praxe. Štyri vyhlášky nadobudli účinnosť 1. apríla 2016. **Vyhláška č. 134/2016 Z. z. o personálnej bezpečnosti** určila podmienky vytvárania bezpečnostných opatrení a upravuje podrobnosti o bezpečnostnej previerke. Podľa **vyhlášky č. 135/2016 Z. z. o skúške bezpečnostného zamestnanca** sa skúškou overuje aj odborná spôsobilosť na úseku ŠOI. Súvisiaca **vyhláška č. 137/2016 Z. z.** upravila požiadavky na overovanie odbornej spôsobilosti na úseku ŠOI. Účelom **vyhlášky č. 137/2016 Z. z.** novelizujúcej vyhlášku č. 453/2007 Z. z. o administratívnej bezpečnosti bolo odstrániť duplicitu týkajúcu sa certifikátov o bezpečnostnej previerke fyzickej osoby a certifikátu podnikateľa o priemyselnej bezpečnosti.

Oblasť dôveryhodných služieb legislatívne ohraničuje **nariadenie eIDAS**, ktoré sa uplatňuje od 1. júla 2016. S cieľom zosúladiť vnútroštátny právny poriadok s predmetným nariadením úrad vypracoval návrh **zákona o dôveryhodných službách**, podľa ktorého sa elektronický podpis a ďalšie s ním spojené služby stávajú súčasťou dôveryhodných služieb. Zákon č. 272/2016 Z. z. o dôveryhodných službách, ktorý nadobudol účinnosť 18. októbra 2016, nahradil právnu úpravu ustanovenú v zákone o elektronickom podpise a zrušil vykonávacie predpisy k tomuto zákonu. Tento zákon priniesol aj zmenu zákona č. 575/2001 Z. z. o organizácii činnosti vlády a organizácii ústrednej štátnej správy v znení neskorších predpisov (ďalej len „kompetenčný zákon“), konkrétne bola kompetencia úradu v oblasti elektronického podpisu nahradená kompetenciou v oblasti dôveryhodných služieb. V druhej polovici roku 2016 úrad začal pripravovať **návrhy vykonávacích predpisov** k zákonu o dôveryhodných službách.

V roku 2016 sa pre úrad stala prioritnou legislatívnou úlohou **príprava zákona o kybernetickej bezpečnosti**, ktorý zavedie základné bezpečnostné požiadavky a opatrenia dôležité pre koordinovanú ochranu informačných, komunikačných a riadiacich systémov v Slovenskej republike. Zároveň sa týmto zákonom preberie do slovenského právneho poriadku **smernica Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 1148/2016** o opatreniach na zabezpečenie vysokej spoločnej úrovne bezpečnosti sietí a informačných systémov v Únii (ďalej len „smernica NIS“). Transpozícia smernice NIS umožňuje členským štátom pristupovať efektívnejšie pri budovaní kapacít v oblasti kybernetickej bezpečnosti, nastaviť nevyhnutné bezpečnostné požiadavky, zaviesť efektívny systém oznamovania bezpečnostných incidentov a skvalitniť spoluprácu medzi orgánmi presadzovania práva a orgánmi kybernetickej bezpečnosti.

Do procesu prípravy návrhu zákona je **zapojená aj odborná verejnosť** formou účasti v pracovných skupinách zriadených Komisiou pre kybernetickú bezpečnosť, seminárov organizovaných úradom a záujmovými združeniami pôsobiacimi v tejto oblasti alebo zasielaním podnetov či návrhov vecného zamerania. Predbežnú informáciu k návrhu zákona o kybernetickej bezpečnosti uverejnil úrad na portáli Slov-Lex 2. júna 2016.

INTERNÉ PREDPISY

V roku 2016 boli vo vestníku úradu vydané **dve nariadenia** riaditeľa úradu a **30 rozkazov** riaditeľa úradu. Novým nariadením riaditeľa úradu bola zriadená rezortná koordinačná skupina, ktorej cieľom je pomôcť **pri príprave odborných návrhov a zaujímaní stanovísk v záležitostiach EÚ** patriacich do kompetencie úradu. Ďalšie nariadenie riaditeľa bolo vydané na **implementáciu novelizačných ustanovení zákona č. 73/1998 Z. z.** Rozkazy riaditeľa úradu **slúžili na určenie nositeľov konkrétnych úloh** pri výcviku, medzirezortnej spolupráci a inventarizácii majetku.

SPRÁVNE A PRIESTUPKOVÉ KONANIE

V roku 2016 úrad prijal **jedno oznámenie o neoprávnenej manipulácii** s utajovanou písomnosťou a sedem podnetov na začatie správneho konania alebo priestupkového konania. Úrad ako **správny orgán** v oblasti utajovaných skutočností konal v jednom prípade, pričom v správnom konaní uložil pokutu v sume 600,- eur. V rámci preverovania jednotlivých podnetov neboli zistené dôvody pre začatie správneho konania a konania vo veci priestupkov na úseku ochrany utajovaných skutočností.

ZNALECKÁ ČINNOSŤ

Úrad je **znalecká organizácia** zapísaná v zozname znalcov, tlmočníkov a prekladateľov, vedenom Ministerstvom spravodlivosti Slovenskej republiky v odbore 520000 – ochrana utajovaných skutočností. V roku 2016 príslušné orgány požiadali úrad o jedno znalecké skúmanie.

4.2 MEDZINÁRODNÉ VZŤAHY

V roku 2016 úrad **spolupracoval s bezpečnostnými orgánmi EÚ a NATO** v oblasti kybernetickej bezpečnosti a bol garantom ochrany utajovaných skutočností týchto inštitúcií. Vyvíjal tiež aktívne kroky smerujúce k rozširovaniu počtu krajín, s ktorými má Slovenská republika uzatvorenú **dohodu o vzájomnej výmene a ochrane** utajovaných skutočností. Pracovisko **centrálneho registra** sprostredkovalo **medzinárodnú výmenu utajovaných skutočností** a zabezpečovalo ich ochranu. Veľmi dôležité a mimoriadne úspešné boli aktivity úradu súvisiace s SK PRES.

PREDSEDNÍCTVO SLOVENSKEJ REPUBLIKY V RADE EURÓPSKEJ ÚNIE

V čase príprav na SK PRES sa očakávalo, že **hlavnou prioritou úradu počas predsedníctva bude zabezpečiť zvýšený prenos utajovaných skutočností** zo Stáleho zastúpenia Slovenskej republiky pri EÚ (ďalej len „SZ SR pri EÚ“) v Bruseli. V Bezpečnostnom výbore Rady EÚ, zodpovednom za oblasť ochrany utajovaných skutočností, sa totiž neuplatňuje **rotačný princíp predsedníctva** a trvale mu predsedá stály predseda z Generálneho sekretariátu Rady EÚ.

Situácia sa zmenila necelého polroka pred SK PRES, kedy na základe kompetenčného zákona bola úradu k 1. januáru 2016 zverená kompetencia v oblasti kybernetickej bezpečnosti. V rámci príprav na SK PRES úrad úzko spolupracoval s Holandskom, ktoré predsedalo Rade EÚ v prvom polroku 2016. Holandskí partneri úradu a zainteresovaným rezortom odovzdali cenné skúsenosti a pomohli sformulovať **priority SK PRES v oblasti kybernetickej bezpečnosti**.

Výrazný vplyv na fungovanie úradu priniesli **príprava a výkon SK PRES** v druhom polroku roku 2016. Úrad sa zamerával na **presadzovanie určených priorít** a riešenie **medzinárodných aspektov** kybernetickej bezpečnosti.

Ťažiskovým úsekom SK PRES bolo predsedníctvo v dočasnej skupine **Priatelia predsedníctva pre kybernetické záležitosti** [Friends of the Presidency on Cyber Issues]. Slovenskému predsedníctvu sa podarilo naplniť obe hlavné priority. Prvou bola **transformácia** dočasnej skupiny na stálu **Horizontálnu pracovnú skupinu pre kybernetické záležitosti** [Horizontal Working Party on Cyber Issues]. Ešte významnejšie však bolo **schválenie záverov** Rady ministrov pre všeobecné záležitosti (GAC), ktoré **priorizujú potrebu implementácie smernice NIS** a spoluprácu členských štátov založenú na včasnej výmene informácií o kybernetických útokoch.

Smernica NIS zriadila **Skupinu pre spoluprácu** a **Sieť jednotiek pre riešenie počítačových incidentov**, ktoré majú zabezpečiť zvýšenie intenzity vzájomnej strategickú a operačnej spolupráce a umožniť zdieľanie informácií medzi orgánmi kybernetickej bezpečnosti a ich jednotkami pre riešenie incidentov. Obe platformy v súčasnosti prijímajú pravidlá a procesné postupy potrebné pre ich formálne fungovanie.

Synergické pôsobenie orgánov EÚ v oblasti kybernetickej bezpečnosti počas SK PRES vyústilo do založenia **Európskej organizácie pre kybernetickú bezpečnosť** (ďalej len „ESCO“ [European Cyber Security Organisation]), ktorá v rámci EÚ združuje viac ako 160 vládnych, súkromných, vedeckých a výskumných inštitúcií. Umožnilo tiež **vznik zmluvného verejno-súkromného partnerstva** medzi EK a ECSO, ktoré má za cieľ rozvíjať spoluprácu medzi verejným a súkromným sektorom, podieľať sa na strategickom výskume a rozvoji a hľadať inovatívne postupy a riešenia. V rámci organizačnej štruktúry ECSO je úrad členom Výboru zástupcov národných verejných autorít (NAPAC) a pozorovateľom v predstavenstve. ECSO vytvorila šesť pracovných skupín, úrad prejavil záujem o členstvo v 5. pracovnej skupine zameranej na vzdelávanie, výcvik a budovanie povedomia v oblasti kybernetickej bezpečnosti.

Úrad v rámci **zvyšovania povedomia o kybernetickej bezpečnosti** zorganizoval, resp. participoval na organizácii viacerých workshopov, seminárov a konferencií a pravidelne poskytoval lektorov a prednášajúcich na konferencie zamerané na problematiku kybernetickej bezpečnosti.

Jedným z podujatí SK PRES bola **Konferencia o spolupráci v oblasti kybernetickej bezpečnosti**, ktorú v rámci SK PRES pripravil rezort obrany v júli 2016 v Bratislave. Zástupkyňa úradu vystúpila na konferencii v rámci panelu venovanému spolupráci na politickej úrovni s príspevkom Výzvy regulácie kybernetického priestoru.

V októbri 2016 úrad v spolupráci s Agentúrou EÚ pre sieťovú a informačnú bezpečnosť (ďalej len „ENISA“ [The European Union Agency for Network and Information Security]) a s podporou rezortu zahraničných vecí zorganizoval v Bratislave **workshop o sieťovej a informačnej bezpečnosti v EÚ**, na ktorý prijali pozvanie predstavitelia orgánov EÚ, zástupcovia členských štátov EÚ, agentúry ENISA, národných kybernetických autorít a zástupcovia súkromného sektora. Na podujatí boli prezentované rôzne prístupy k národným stratégiám kybernetickej bezpečnosti a ochrany kritickej informačnej infraštruktúry. Workshop sa venoval aj problematike prijímania bezpečnostných opatrení a nahlasovaniu kybernetických bezpečnostných incidentov poskytovateľmi digitálnych služieb. Význam workshopu bol umocnený faktom, že išlo o jedno z prvých odborných podujatí na európskej úrovni od nadobudnutia účinnosti smernice NIS v auguste 2016.

Úrad bol v rámci SK PRES súčinný pri príprave podkladov Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky a Generálnej prokuratúry Slovenskej republiky na zasadnutie Rady ministrov vnútra a spravodlivosti (JHA) na tému **prístupu justičných orgánov k elektronickým dôkazom**, ktoré sú anonymizované, prípadne **zašifrované** na účely trestného konania.

SK PRES v oblasti kybernetickej bezpečnosti v decembri 2016 ukončila **Konferencia o kybernetických záležitostiach** na SZ SR pri EÚ v Bruseli, na ktorej sa zúčastnilo viac ako 180 kľúčových aktérov z oblasti. Podujatie otvoril zástupca úradu, ktorý symbolicky odovzdal predsedníctvo v oblasti kybernetickej bezpečnosti zástupcovi Maltý, ktorá v Rade EÚ predsedá v prvom polroku 2017. Konferencia bola rozdelená do viacerých tematických blokov zameraných na špecifické výzvy vyplývajúce z prijatia smernice NIS, podpisu verejno-súkromného partnerstva medzi EK a ECSO a záverov Varšavského samitu NATO. V paneli o kybernetickej bezpečnosti s príspevkom vystúpila zástupkyňa úradu.

Hodnotenie aktivít úradu realizovaných v rámci SK PRES zo strany orgánov EÚ, ako aj zo strany členských štátov bolo mimoriadne pozitívne. Partneri ocenili najmä odborný, vecný a konštruktívny prístup pri presadzovaní slovenských priorít, nájdenie konsenzu medzi členskými štátmi pri schvaľovaní materiálov, ako aj riadenie európskych záležitostí v období nečakaných vplyvov (Brexit), ktoré mali priamy alebo nepriamy dosah na chod EÚ. Podujatia organizované v Bratislave a v Bruseli boli **pripravené na vysokej úrovni s početnou účasťou** zástupcov orgánov EÚ, členských štátov EÚ, ako aj domácich odborníkov. Aktivity úradu súvisiace s SK PRES si **nevýžiadali navýšiť personálne kapacity úradu a nevyžiadali si ani žiadne mimoriadne, ani mimorozpočtové zdroje.**

PÔSOBENIE V ORGÁNOCH EURÓPSKEJ ÚNIE

Okrem aktivít, ktoré priamo súviseli s výkonom SK PRES, sa príslušníci úradu v roku 2016 pravidelne zúčastňovali na práci bezpečnostných výborov EÚ. Úrad má zastúpenie v **Bezpečnostnom výbore Rady EÚ**, ktorý plní poradnú úlohu Generálneho sekretariátu Rady pri **príprave politík bezpečnosti a ochrany utajovaných skutočností EÚ** (ďalej len „EUCI“), v dvoch podvýboroch Rady (pre informačnú bezpečnosť a pre akreditáciu), v **Skupine expertov Európskej komisie pre bezpečnostnú politiku**, ktorá zodpovedá za **prípravu a výkon bezpečnostných politík a pravidiel** v rámci Európskej komisie (ďalej len „EK“). Zástupcovia úradu sa zúčastňovali aj na rokovaní Bezpečnostného výboru **Európskej služby pre vonkajšiu činnosť.**

Nosnou časťou agendy ochrany EUCI v roku 2016 bola **revízia a tvorba nových bezpečnostných politík** zameraných na priemyselnú bezpečnosť, bezpečnostné predpisy Rady a Európskej služby pre vonkajšiu činnosť, návrh bezpečnostných pravidiel Súdneho dvora a Všeobecného súdu a spolupráca medzi inštitúciami, agentúrami, úradmi a orgánmi EÚ v oblasti ochrany EUCI. Príslušníci úradu sa zúčastňujú aj zasadnutí **Komitologického výboru**, ktorý pomáha EK pri výkone jej právomocí a poskytuje stanoviská k návrhom vykonávacích aktov k smernici NIS pred ich prijatím. V rámci EK úrad participuje aj na budovaní **satelitného systému Galileo.**

Úrad sa prostredníctvom svojich expertov zúčastňoval na zasadnutiach expertnej podskupiny pre prípravu technických **implementačných aktov k nariadeniu eIDAS**. Príslušníci úradu sa aktívne zúčastňujú aj **štandardizačných aktivít** na medzinárodnej úrovni, najmä na príprave ETSI štandardov a EN noriem s potrebou harmonizácie na národnej úrovni, či príprave CEN štandardov a ISO štandardov pre oblasť nariadenia eIDAS.

Činnosť úradu v štruktúrach EÚ sa neobmedzovala iba na prácu v pracovných skupinách a podskupinách, ale v rámci európskeho programu **technickej pomoci a výmeny informácií TAIXE** [Technical Assistance and Information Exchange] úrad vyslal lektora na workshop o rozvoji kybernetických spôsobilostí, ktorý sa uskutočnil v apríli 2016 v Sarajeve. Cieľom workshopu, ktorý organizovala EÚ v spolupráci s Ministerstvom bezpečnosti Bosny a Hercegoviny, bolo vytvoriť priestor na diskusiu a výmenu skúseností v oblasti vývoja kybernetickej bezpečnosti medzi členskými štátmi EÚ (Česká republika, Chorvátsko, Portugalsko a Slovensko), zástupcami EÚ a NATO a zástupcami Albánska, Bosny a Hercegoviny, Čiernej Hory, Kosova, Macedónska a Srbska.

PÔSOBENIE V ORGÁNOCH ORGANIZÁCIE SEVEROATLANTICKEJ ZMLUVY

V rámci pôsobenia úradu v bezpečnostných orgánoch NATO sú významnými pravidelné **jarné a jesenné zasadnutia Bezpečnostného výboru NATO** na úrovni riaditeľov bezpečnostných autorít členských krajín. Výbor rieši všetky otázky súvisiace s bezpečnostnou politikou aliancie a je poradným orgánom **Severoatlantickej rady** (ďalej len „NAC“). Príslušníci úradu sa na rokovaní výboru zúčastňovali aj vo formáte pre bezpečnostnú politiku. Výbor po dlhoročnej príprave schválil **novú bezpečnostnú smernicu pre oblasť priemyselnej bezpečnosti** a utajovaných projektov. Ďalej sa NAC sústreďoval na **revíziu normy C-M(2002)49 (Bezpečnostná politika v rámci NATO)** v oblasti personálnej, administratívnej, fyzickej a objektovej bezpečnosti a v oblasti zdieľania informácií s nečlenskými krajinami/entitami.

Zástupca úradu pôsobiaci na Stálej delegácii Slovenskej republiky pri NATO v Bruseli (ďalej len „SD SR pri NATO“) sa zúčastňoval na pravidelných zasadnutiach NAC a **Výboru pre kybernetickú obranu** (ďalej len „CDC“) a participoval na príprave strategických dokumentov NATO. Činnosť CDC bola ťažiskovo sústredená na prípravu júlového samitu NATO, ktorý sa uskutočnil vo Varšave a priniesol **uznanie kybernetického priestoru ako operačnej domény NATO.**

V decembri 2016 sa zástupcovia úradu zúčastnili **výročného zasadnutia NATO na vysokej úrovni**, na ktorom bol zhodnotený vývoj za posledné obdobie. Úrad sa v roku 2016 stal členom **Zoskupenia na zdieľanie informácií o malvári** [Malware Information Sharing Platform], v ktorom sa členské krajiny neformálne združujú s cieľom vymieňať si aktuálne informácie o škodlivých počítačových kódach.

Príslušníci úradu v roku 2016 pôsobili aj v Bezpečnostnom výbore NATO vo formáte pre bezpečnosť informačných a komunikačných systémov a Podvýbore NATO pre informačnú bezpečnosť a kybernetickú ochranu, v ktorých sa rozhodovalo o certifikácii informačných systémov na prenos utajovaných skutočností a o šifrovej ochrane informácií. Úrad sa v roku 2016 podieľal aj na aktivitách Archívneho výboru NATO.

V rámci **projektu výstavby nového sídla NATO** riešil úrad najmä detaily inštalácie informačno-komunikačných technológií v novom sídle SD SR pri NATO a priprav sťahovania delegácie. Úzko pritom spolupracoval s rezortmi zahraničných vecí, obrany, vnútra, Slovenskou informačnou službou a Vojenským spravodajstvom.

Úrad sa ako národný kontaktný bod zúčastnil prípravy, priebehu a hodnotenia cvičenia kybernetickej obrany **NATO Cyber Coalition 16**.

BILATERÁLNE VZŤAHY

V roku 2016 pokračovalo rozširovanie počtu bilaterálnych **dohôd o výmene a ochrane utajovaných skutočností**, bez ktorých by nemohlo dochádzať k výmene utajovaných skutočností, k uznávaniu bezpečnostných previerok vydaných v zahraničí a súkromný sektor by sa nemohol zúčastňovať na realizácii zákaziek, pri ktorých dochádza k postupovaniu zahraničných utajovaných skutočností. Úrad ako gestorský orgán oslovuje svojich partnerov v zahraničí a pripravuje návrhy textov dohôd, ktoré schvaľuje vláda Slovenskej republiky. 21. januára 2016 bola v Astane podpísaná **Dohoda s Kazachstanom**, platnosť nadobudla 7. augusta 2016. V máji 2016 sa v Bratislave uskutočnilo druhé kolo rokovaní o texte dohody so **Spojenými arabskými emirátmi**.

V oblasti **kybernetickej bezpečnosti** pokračovala spolupráca s Českou republikou a bolo iniciované nadviazanie vzťahov s Francúzskom a Spojeným kráľovstvom.

VÝMENA ZAHRANIČNÝCH INFORMÁCIÍ

Prostredníctvom pracoviska **centrálneho registra** bolo v roku 2016 spracovaných 6 645 utajovaných skutočností NATO a 2 370 utajovaných skutočností EÚ. Úrad sprostredkoval aj výmenu 67 utajovaných skutočností cudzej moci. Prehľad činnosti centrálneho registra v roku 2016 a porovnanie údajov s rokmi 2014 a 2015 je uvedený v tabuľke č. 4.

Tabuľka č. 4: Výmena utajovaných písomností v rokoch 2014 - 2016

Stupeň utajenia	2014		2015		2016	
NATO Restricted	290		1 092		3 520	
EU Restricted		977		970		1 449
Cudzia moc Vyhradené		64		12		35
NATO Confidential	1 113		1 287		1 890	
EU Confidential		673		796		829
Cudzia moc Dôverné		15		6		21
NATO Secret	1041		1 050		1 235	
EU Secret		87		88		92
Cudzia moc Tajné		25		8		9
NATO Top Secret	0		0		0	
EU Top Secret		0		0		0
Cudzia moc Prísne tajné		9		6		2
NATO spolu	2 444		3 429		6 645	
		1 737		1 854		2 370
EU spolu		113		32		67

Na úrade od roku 2010 pôsobí vytvorený register utajovaných skutočností **NATO ATOMAL**. V roku 2016 v ňom nebola zaevidovaná žiadna utajovaná písomnosť tohto stupňa utajenia.

K dôležitým udalostiam uplynulého roka patrilo spoločné aliančné cvičenie **NATO ABLE STAFF 2016**, ktoré malo preveriť procedúry a komunikačné systémy súvisiace s jadrovým plánovaním a konzultáciami, precvičiť použiteľné opatrenia **Systému krízovej odozvy NATO (NCRS)**, realizovať praktický výcvik personálu v centrále NATO, v Hlavnom veliteľstve spojeneckých síl v Európe (SHAPE) a v národných ústrediach v konzultačných procedúrach. Úrad sa na cvičení zúčastňoval na distribučnej úrovni, prostredníctvom centrálneho registra sa uskutočňovalo prijímanie a postupovanie utajovaných skutočností.

4.3 OCHRANA UTAJOVANÝCH SKUTOČNOSTÍ

PERSONÁLNA BEZPEČNOSŤ

Vykonávanie bezpečnostných previerok fyzických osôb patrí ku kľúčovým činnostiam úradu. Úrad v roku 2016 vydal **3 901 osvedčení na oboznamovanie sa s utajovanými skutočnosťami**, z toho 1 533 pre rezort obrany. Prehľad počtu osvedčení podľa stupňa utajenia, ktoré boli vydané v rokoch 2014 – 2016 sú uvedené v tabuľke č. 5.

Tabuľka č. 5: Prehľad osvedčení vydaných v rokoch 2014 - 2016

Stupeň utajenia	2014	2015	2016
Dôverné	2 883	2 104	2 316
z toho Dôverné pre MO SR	734	499	558
Tajné	1 415	1 492	1 343
z toho Tajné pre MO SR	837	909	866
Prísne Tajné	266	241	242
z toho Prísne Tajné pre MO SR	142	150	109
Spolu	4 617	3 837	3 901

V roku 2016 bolo vydaných **36 rozhodnutí** a podaných **16 odvolaní** navrhovaných osôb proti rozhodnutiu úradu. Výbor Národnej rady Slovenskej republiky na preskúvanie rozhodnutí Národného bezpečnostného úradu (ďalej len „výbor“) rokoval o 19 odvolaniach (sedem z roku 2015 a 12 z roku 2016), pričom rozhodnutie úradu potvrdil vo všetkých prípadoch a nevrátil na ďalšie konanie žiadne odvolanie. V prípade ďalších štyroch odvolaní pokračuje odvolací proces. Prehľad informácií o rozhodnutiach a odvolaniach sa nachádza v tabuľke č. 6.

Tabuľka č. 6: Odvolania fyzických osôb proti rozhodnutiam úradu v rokoch 2014 - 2016

	2014	2015	2016
Rozhodnutia	29	54	36
Odvolania	24	16	16
Potvrdené rozhodnutia	21	8	19
Zrušené rozhodnutia	3	1	0
Podané žaloby	1	1	2

Od roku 2015 úrad spracúva žiadosti Súdnej rady Slovenskej republiky o **vyhodnotenie podkladov pre posudzovanie spôsobilosti kandidátov na sudcov**. V roku 2016 úrad poskytol Súdnej rade Slovenskej republiky podklady k posúdeniu spôsobilosti 55 kandidátov (51 v roku 2015).

Vo vzťahu k **utajovaným skutočnostiam postupovaným NATO a EÚ** bolo navrhovaným osobám v roku 2016 vydaných 3 088 certifikátov (1 518 certifikátov NATO a 1 570 certifikátov EÚ). Úrad vydal aj tri certifikáty NATO ATOMAL, ktoré oprávňujú na prístup k informáciám o strategickom jadrovom odstrašovaní NATO a vydávajú sa úzkemu okruhu osôb.

V roku 2016 úrad vykonal **380 poučení** držiteľov certifikátov z prostredia štátneho i súkromného sektora (230 držiteľov certifikátov NATO a 116 držiteľov certifikátov EÚ). 34 poučení sa týkalo držiteľov certifikátov NATO ATOMAL, ktorí musia byť poučení v čase nadobudnutia a zániku ich platnosti a okrem toho v pravidelných ročných intervaloch.

PRIEMYSELNÁ BEZPEČNOSŤ

V oblasti priemyselnej bezpečnosti úrad vykonáva **bezpečnostné previerky podnikateľov** (fyzických osôb-podnikateľov a právnických osôb). Bezpečnostná previerka podnikateľa sa zameriava na získavanie informácií o podnikateľoch, u ktorých vzniká odôvodnený predpoklad, že ich štátny orgán požiada o vytvorenie utajovanej skutočnosti, alebo im bude utajovaná skutočnosť postúpená. Povinnosťou štatutárneho orgánu podnikateľa je v takomto prípade požiadať úrad o vykonanie bezpečnostnej previerky pre získanie **potvrdenia o priemyselnej bezpečnosti**.

V roku 2016 úrad vydal **68 potvrdení o priemyselnej bezpečnosti**, z toho päť potvrdení stupňa utajenia Vyhradené, 57 potvrdení stupňa utajenia Dôverné, päť potvrdení stupňa utajenia Tajné a jedno potvrdenie stupňa utajenia Prísne tajné. Prehľad uvádzaných údajov sa nachádza v tabuľke č. 7.

Tabuľka č. 7: Prehľad potvrdení o priemyselnej bezpečnosti vydaných v rokoch 2014 - 2016

Stupeň utajenia	2014	2015	2016
Vyhradené	10	13	5
Dôverné	59	79	57
Tajné	21	11	5
Prísne tajné	5	1	1
Spolu	95	104	68

Úrad v roku 2016 vydal **22 rozhodnutí**, ktorými zrušil platné potvrdenie o priemyselnej bezpečnosti. Odvolanie proti rozhodnutiu úradu podalo šesť podnikateľov. V jednom prípade rozhodol úrad v autoremedúre a o troch odvolaniach rozhodoval výbor. V jednom prípade rozhodnutie úradu zrušil a vec vrátil na nové konanie a v dvoch prípadoch potvrdil rozhodnutie úradu. Prehľad týchto rozhodnutí je uvedený v tabuľke č. 8.

Vo vzťahu k utajovaným skutočnostiam NATO a EÚ bolo v roku 2016 podnikateľom vydaných **14 certifikátov NATO a 10 certifikátov EÚ**, ktoré oprávňujú podnikateľov oboznamovať sa v utajovanými skutočnosťami NATO, resp. EÚ.

Tabuľka č. 8: Odvolania podnikateľov proti rozhodnutiam úradu v rokoch 2014 - 2016

	2014	2015	2016
Rozhodnutia	11	26	22
Odvolania	3	2	6
Odvolania - autoremedúra	0	1	1
Potvrdené rozhodnutia	2	1	2
Zrušené rozhodnutia	1	0	1
Podané žaloby	2	1	0

Za účelom adaptácie bezpečnostných postupov v neustále sa vyvíjajúcom bezpečnostnom prostredí, zohľadnenia meniacich sa trendov v obrannom priemysle a v oblasti medzinárodnej priemyselnej bezpečnosti je úrad členom **Multinárodnej pracovnej skupiny pre priemyselnú bezpečnosť** (ďalej len „MISWG“ [Multinational Industrial Security Working Group]). Skupina vytvára spoločné opatrenia a postupy pri ochrane utajovaných informácií týkajúcich sa medzinárodných obranných programov a záležitostí priemyselnej bezpečnosti v medzinárodnom kontexte. V septembri 2016 sa za účasti zástupcu úradu vo švédskom Štokholme uskutočnilo 31. plenárne zasadnutie MISWG, ktoré poskytlo platformu na výmenu a zdieľanie skúseností zástupcov partnerských bezpečnostných úradov s vykonávaním bezpečnostných previerok podnikateľov, vyhodnocovaním bezpečnostných rizík a ich elimináciou.

FYZICKÁ BEZPEČNOSŤ A OBJEKTOVÁ BEZPEČNOSŤ

V rámci realizovaných bezpečnostných previerok podnikateľov úrad v roku 2016 posudzoval opatrenia fyzickej bezpečnosti a objektovej bezpečnosti na ochranu utajovaných skutočností u **17 preverovaných subjektov** a vypracoval **sedem metodických usmernení** v tejto oblasti. V roku 2016 vydal úrad **jeden súhlas s autorizáciou podnikateľa** na vykonávanie overovania zhody mechanických zábranných prostriedkov.

Úrad vydal **60 certifikátov** mechanických zábranných prostriedkov a technických zabezpečovacích prostriedkov, z toho 53 certifikátov typu a sedem certifikátov prostriedku.

OCHRANA PRED NEŽIADUCIM ELEKTROMAGNETICKÝM VYŽAROVANÍM

V rámci opatrení na zabezpečenie ochrany utajovaných skutočností pred únikom prostredníctvom **nežiaduceho elektromagnetického vyžarovania** úrad v roku 2016 vykonával zónové merania priestorov a merania technických prostriedkov a prostriedkov šifrovanej ochrany informácií v špecializovanom Tempest laboratóriu. Vybavil **17 žiadostí o vykonanie meraní** ochrany pred elektromagnetickým vyžarovaním, vykonal **686 meraní** technických prostriedkov a prostriedkov ŠOI a na základe kategorizácie 98 komponentov a 58 zónových meraní úrad posúdil **134 priestorov**.

V roku 2016 úradu obstaral nové zariadenia pre vykonávanie zónových meraní chránených priestorov a meranie útlmu tienených komôr za účelom zvýšenia spôsobilosti úradu v oblasti ochrany pred nežiaducim elektromagnetickým vyžarovaním. Úrad obstaral aj zariadenia pre vykonávanie bezpečnostných technických prehliadok.

ADMINISTRATÍVNA BEZPEČNOSŤ

V súlade so zákonom o ochrane utajovaných skutočností zabezpečil úrad v roku 2016 **prevzatie utajovaných skutočností** od jedného subjektu bez právneho nástupcu, **odňatie utajovaných skutočností** nepovolanej osobe a vykonal úkony potrebné na zabezpečenie ich ochrany. V rámci zvyšovania bezpečnostného povedomia odbornej i laickej verejnosti úrad vykonal tri celodenné a viacero kratších školení o vybraných problémoch administratívnej bezpečnosti a vydal 14 metodických usmernení.

V roku 2016 úrad **prijal a odoslal 3 816 utajovaných písomností**. Porovnanie počtu písomností zaevidovaných v **protokole utajovaných písomností** sa nachádza v tabuľke č. 9.

Tabuľka č. 9: Počet utajovaných písomností spracovaných na úrade v rokoch 2014 - 2016

Stupeň utajenia	2014	2015	2016
Vyhradené	5 083	2 943	3 580
Dôverné	194	222	224
Tajné	4	6	12
Prísne tajné	0	0	0
Spolu	5 281	3 171	3 816

4.4 ŠIFROVÁ OCHRANA INFORMÁCIÍ

SYSTÉM ŠIFROVEJ OCHRANY

Systém šifrovej ochrany je v Slovenskej republike založený na overenej štruktúre rezortných šifrových orgánov a ich úzkej spolupráci s úradom, ktorý plní rolu **ústredného šifrového orgánu**. Úrad v roku 2016 zabezpečoval **správu systémov a prostriedkov ŠOI** prevádzkovaných na úrade a v orgánoch štátnej správy. Priebežne zabezpečoval operatívne požiadavky rezortov a poskytoval im **súvisiacu podporu**, najmä **výrobu a distribúciu národného šifrového materiálu** a **poradenstvo pre údržbu** používaných systémov a prostriedkov. Úrad tiež usporiadal dve školenia odbornej spôsobilosti. V oblasti **výskumu a vývoja** úrad v roku 2016 pokračoval s prípravou **nasadenia novej generácie šifrátorov rodiny Sivec**. V rámci medzinárodnej spolupráce plní úrad rolu **Národnej distribučnej autority**, ktorá v roku 2016 zabezpečila distribúciu 2 824 šifrových materiálov.

KONCEPCIA ŠIFROVEJ OCHRANY

V úzkej spolupráci s rezortnými šifrovými orgánmi úrad pripravil návrh **Koncepcie šifrovej ochrany informácií na roky 2017 až 2020**. Materiál, ktorý je klasifikovaný stupňom utajenia Vyhradené, určuje **ďalšie smerovanie systému** v strednodobom horizonte a **definuje hlavné úlohy jednotlivých aktérov**. Návrh koncepcie predložil úrad do medzirezortného pripomienkového konania v štvrtom štvrtroku 2016. Návrh jej výsledného znenia, bol v závere roka predložený na schválenie vláde Slovenskej republiky. Vláda Slovenskej republiky materiál odsúhlasila v januári 2017.

CERTIFIKÁCIA ŠIFROVÝCH A TECHNICKÝCH PROSTRIEDKOV

Úrad v roku 2016 vydal 12 certifikátov prostriedkov ŠOI a deväť dodatkov k pravidlám ich používania. V oblasti bezpečnosti technických prostriedkov vydal 65 certifikátov.

Úrad v roku 2016 vydal súhlas s používaním prostriedku ŠOI EÚ pre **SINA Workstation H, verzia 2.8** na ochranu utajovaných informácií EÚ do stupňa utajenia SECRET UE/EU SECRET.

AKREDITÁCIA KOMUNIKAČNÝCH A INFORMAČNÝCH SYSTÉMOV

Úrad vo vzťahu k verejnej regulovanej službe, ktorú poskytuje globálny satelitný navigačný systém zriadený v rámci európskeho programu Galileo, plní úlohu **Lokálnej bezpečnostnej akreditačnej autority**. Nepriamo sa tak podieľa na tvorbe a schvaľovaní právnych a technických noriem v oblasti ochrany utajovaných skutočností a ich vzájomnom zosúladení s bezpečnostnými politikami EÚ. Na území Slovenskej republiky zodpovedá úrad za bezpečnostnú akreditáciu a dohľad nad podnikateľmi, ktorí majú záujem v rámci tohto programu poskytovať svoje služby. V roku 2016 vydal **dve bezpečnostné akreditácie**, z toho jednu pre komunikačný a informačný systém EÚ a druhú pre komunikačný a informačný systém NATO.

4.5 KYBERNETICKÁ BEZPEČNOSŤ

LEGISLATÍVNY A INŠTITUCIONÁLNY RÁMEC

K hlavným prioritám úradu v roku 2016 patrilo **budovanie legislatívneho a inštitucionálneho rámca** kybernetickej bezpečnosti v Slovenskej republike. Novelizáciou kompetenčného zákona bola úradu s účinnosťou od 1. januára 2016 vymedzená nová kompetencia **v oblasti kybernetickej bezpečnosti**. 2. marca 2016 schválila vláda Slovenskej republiky **Akčný plán** realizácie Koncepcie kybernetickej bezpečnosti Slovenskej republiky na roky 2015-2020, v ktorom sú koncepčné zámery rozpracované do zoznamu konkrétnych úloh zameraných na tvorbu právnych predpisov, štandardov, metodických pokynov, pravidiel, bezpečnostných politík, ako aj iných potrebných aktivít.

1. januára 2016 začal pôsobiť **Výbor Bezpečnostnej rady Slovenskej republiky pre kybernetickú bezpečnosť**, ktorý združuje zástupcov rezortov zahraničných vecí, obrany, vnútra, hospodárstva, financií, dopravy, školstva, zdravotníctva, životného prostredia, jadrového dozoru, Úradu vlády Slovenskej republiky, Slovenskej informačnej služby a Národnej banky Slovenska. Výbor, ktorému predsedá zástupca úradu, bol zriadený ako stály pracovný orgán Bezpečnostnej rady Slovenskej republiky pre prípravu a koordináciu opatrení zameraných na zachovanie bezpečnosti kybernetického priestoru Slovenskej republiky.

BEZPEČNOSTNÉ A PREVÁDZKOVÉ MONITOROVACIE CENTRUM

Úrad v roku 2016 aj naďalej plnil úlohy **Bezpečnostného a prevádzkového monitorovacieho centra (SK CSIRC)**, ktoré je špecializovaným pracoviskom kybernetickej bezpečnosti a reakcie na incidenty. Úrad spracúval informácie o kybernetických incidentoch prevažne v utajovaných komunikačných a informačných sieťach. Pracovisko SK CSIRC spolupracovalo s NCIRC [NATO CIRC] a jednotným varovným systémom EU NSIAM [European Union Network Security Incident Alert Mechanism] a s ďalšími pracoviskami tohto druhu. Získané informácie o hrozbách a incidentoch, spolu s návrhmi protiopatrení, úrad distribuoval rezortom prostredníctvom komunikačného informačného systému Apeiron

a v spolupráci s **Národným bezpečnostným analytickým centrom (NBAC)**, v ktorom úrad popri plnení štandardných úloh pôsobí ako gestor pre riešenie kybernetických hrozieb.

Pracovisko SK CSIRC v roku 2016 vydalo, publikovalo a distribuovalo 72 národných dokumentov s kybernetickou tematikou (bulletin, caution, appeal, report, sitrep) a 11 správ o stave kybernetickej bezpečnosti v Slovenskej republike určených na rokovanie Výboru pre kybernetickú bezpečnosť. Okrem toho distribuovalo aj 180 dokumentov s kybernetickou tematikou EÚ a NATO. Poskytovaním týchto služieb úrad prispel k zvyšovaniu bezpečnosti komunikácie a výmeny utajovaných skutočností.

V rámci rozširovania spôsobilostí SK CSIRC úrad v roku 2016 realizoval prvú etapu budovania **dohľadového centra pre zabezpečenie prevádzky informačných a komunikačných systémov úradu** [Service Management Center], ktoré po rozšírení v druhej etape bude monitorovať bezpečnostnú situáciu v národnom kybernetickom priestore, podrobne monitorovať identifikované podozrivé aktivity v kybernetickom priestore v rozsahu schválenom príslušnou autoritou. Pre určené vecné oblasti, resp. na základe poverenia vecne príslušného ústredného orgánu bude priamo plniť úlohy jednotky pre riešenie incidentov. V prípade kybernetického útoku budú aktivity jednotlivých autorít koordinované centrom. Po dobudovaní bude centrum svoje služby poskytovať nepretržite, teda 24 hodín denne 7 dní v týždni.

Úrad v rámci **zvyšovania povedomia o kybernetickej bezpečnosti** zorganizoval, resp. participoval na organizácii workshopov, seminárov a konferencií. Úrad sa zameriaval aj na zvyšovanie odborných poznatkov príslušníkov úradu v oblasti kybernetickej bezpečnosti, pre ktorých v spolupráci s CSIRT.SK zorganizoval tréningy spôsobilostí, ako aj školenia o možných a potenciálnych hrozbách, ktorým čelili krajiny v rámci predsedníctva v Rade EÚ. Na názorných ukážkach im boli predstavené existujúce hrozby, typy a postupy útokov a možná obrana voči nim.

4.6 DÔVERYHODNÉ SLUŽBY

V júli 2016 sa v členských štátoch EÚ začalo uplatňovať nariadenie eIDAS, prijaté s cieľom **posilniť dôveru pri elektronických transakciách** na vnútornom trhu vytvorením spoločného základu pre **bezpečné elektronické interakcie** medzi občanmi, podnikmi a orgánmi verejnej správy. Nariadenie sleduje zámer zvýšiť účinnosť verejných a súkromných on-line služieb, elektronického podnikania a elektronického obchodu v EÚ. Pre dosiahnutie stanoveného cieľa vytvára **podmienky pre vzájomné uznávanie kľúčových cezhraničných prostriedkov komunikácie** ako sú elektronická identifikácia, elektronické dokumenty, elektronické podpisy a elektronické doručovacie služby.

Viacere úlohy, ktoré plní úrad v oblasti dôveryhodných služieb priamo vyplývajú z nariadenia eIDAS. Úrad je **orgánom dohľadu** v Slovenskej republike, zabezpečuje certifikáciu zariadení na vyhotovovanie kvalifikovaných elektronických podpisov a kvalifikovaných elektronických pečatí, vytvára, vedie a zverejňuje dôveryhodný zoznam.

Úrad v roku 2016 vytvoril **Schému dohľadu kvalifikovaných dôveryhodných služieb**, v ktorej sú zadefinované základné požiadavky v oblasti dohľadu s cieľom zabezpečiť porovnateľnú úroveň bezpečnosti kvalifikovaných dôveryhodných služieb vo všetkých členských štátoch EÚ. Schému dohľadu úrad publikoval na svojom webovom sídle. V súlade s nariadením eIDAS a podľa zákona o dôveryhodných službách úrad v roku 2016 aktualizoval certifikačnú politiku, podpisovú politiku a formáty podpisových politík.

KOREŇOVÁ CERTIFIKAČNÁ AUTORITA

Úrad prevádzkuje **koreňovú certifikačnú autoritu Slovenskej republiky**, ktorá kvalifikovaným poskytovateľom dôveryhodných služieb, t.j. akreditovaným certifikačným autoritám, vydáva **certifikáty verejných kľúčov**. Úrad je prevádzkovateľom technológie na **vedenie zoznamu všetkých vydaných kvalifikovaných certifikátov** obsahujúci údaje o ich platnosti. Tieto údaje úrad poskytuje na požiadanie.

V roku 2016 úrad vydal **štyri kvalifikované systémové certifikáty** a **dva kvalifikované systémové certifikáty zrušil**. Na úseku certifikácie zariadení na vyhotovovanie kvalifikovaných elektronických podpisov a kvalifikovaných elektronických pečatí úrad v roku 2016 vydal 18 certifikátov.

5. EKONOMIKA A ROZPOČET

Národná rada Slovenskej republiky 20. decembra 2015 schválila zákon č. 411/2015 Z. z. o štátnom rozpočte na rok 2016.

ROZPIS ZÁVÄZNÝCH UKAZOVATEĽOV ROZPOČTU

Rozpis záväzných ukazovateľov rozpočtu kapitoly 41 - Národný bezpečnostný úrad, vplyv rozpočtových opatrení na výšku rozpočtu k 31. decembru 2016 a porovnanie čerpania finančných prostriedkov k upravenému rozpočtu k 31. decembru 2016 je uvedený v tabuľke č. 10.

Tabuľka č. 10: Rozpočet úradu v roku 2016

	Rozpis rozpočtu	Upravený rozpočet	Skutočnosť	Plnenie k upravenému rozpočtu
I. Príjmy kapitoly				
A. Záväzný ukazovateľ	35 000,00 €	35 000,00 €		
B. Prostriedky z rozpočtu EÚ	0,00 €	0,00 €	0,00 €	–
II. Výdavky kapitoly celkom (A+B)	8 547 851,00 €	13 154 551,35 €	12 034 564,05 €	91,49 %
A. Výdavky spolu bez prostriedkov Európskej únie (600+700), z toho	8 547 851,00 €	13 154 551,35 €	12 034 564,05 €	91,49 %
A.1. Prostriedky štátneho rozpočtu - kód zdroja 111	8 547 851,00 €	8 511 784,35 €	8 237 713,77 €	96,78 %
- kód zdroja 131	0,00 €	4 642 767,00 €	3 796 850,28 €	81,79 %
A.2. Prostriedky na spolufinancovanie	0,00 €	0,00 €	0,00 €	–
A.3. Mzdy, platy, služobné príjmy a ostatné osobné vyrovnania (610), kód zdroja 111, z toho	4 550 514,00 €	4 706 065,00 €	4 573 692,73 €	97,19 %
- aparát ústredného orgánu	4 550 514,00 €	4 706 065,00 €	4 573 692,73 €	97,19 %
Počet zamestnancov podľa prílohy č. 1 k UV SR č. 667/2010, z toho	246 osôb	246 osôb	210 osôb*	85,37 %
- aparát ústredného orgánu	246 osôb	246 osôb	210 osôb*	85,37 %
A.4. kapitálové výdavky (700), bez prostriedkov na spolufinancovanie, z toho	0,00 €	4 812 667,60 €	3 962 281,17 €	82,33 %
- kód zdroja 111	0,00 €	169 900,00 €	165 430,89 €	97,37 %
- kód zdroja 131C	0,00 €	4 642 767,00 €	3 796 850,28 €	81,78 %
B. Prostriedky Európskej únie	0,00 €	0,00 €	0,00 €	–
C. Výdavky štátneho rozpočtu na realizáciu programov vlády SR OD9 - Bezpečnosť informácií	8 547 851,00 €	13 154 551,35 €	12 034 564,05 €	91,49 %
D. Systemizácia policajtov v štátnej službe:				
objem finančných prostriedkov na služobné príjmy v štátnej službe	4 305 675,00 €	4 455 816,00 €	4 379 813,17 €	98,29 %
počet miest spolu	216 osôb	216 osôb	191 osôb*	88,43 %

* evidenčný počet zamestnancov k 31.12.2016

Záväzné ukazovatele rozpočtu úradu boli v roku 2016 dodržané. Úrad pri hospodárení s finančnými prostriedkami dodržiaval zásady hospodárnosti, efektívnosti a účelnosti pri dodržiavaní legislatívnych predpisov, najmä čo sa týka zákona č. 523/2004 Z. z. o rozpočtových pravidlách verejnej správy, uznesení vlády Slovenskej republiky a metodických pokynov a usmernení Ministerstva financií Slovenskej republiky.

ROZPOČET NA ROK 2017

Národná rada Slovenskej republiky 29. novembra 2016 schválila zákona č. 357/2016 Z. z. o štátnom rozpočte na rok 2017. Nadväzne na bod C.1 uznesenia vlády SR č. 461 zo dňa 5. októbra 2016 k návrhu rozpočtu verejnej správy na roky 2017 až 2019 a ustanovenie § 6 ods. č. 3 zákona č. 523/2004 Z. z. o rozpočtových pravidlách boli úradu oznámené záväzné ukazovatele rozpočtu na rok 2017.

Celkové výdavky v roku 2017 sú rozpočtované v sume 8 793 684,00 eur, z toho 8 198 023,00 eur na programe OD9 – Bezpečnosť informácií a 595 661,00 eur na medzirezortnom podprograme OEKOU – Informačné technológie financované zo štátneho rozpočtu – NBÚ. Príjmy v roku 2017 sú rozpočtované v sume 20 000,00 eur.

Rozpočtové prostriedky úrad použije pri plnení úloh, ktoré mu vyplývajú zo zákona o ochrane utajovaných skutočností, zo zákona o dôveryhodných službách a z vykonávacích predpisov k týmto zákonom. Rozpočet zohľadňuje aj úlohy, ktoré súvisia s plnením uznesení vlády Slovenskej republiky a vyplývajú zo záväzkov SR voči EÚ a NATO.

6. KONTROLA A AUDIT

Kontrolná a audítorská činnosť je kontrolovanými subjektmi neraz vnímaná ako nepríjemná a represívna, má však aj preventívny a edukačný význam. Poskytuje tiež cenné poznatky a spätnú väzbu o stave dodržiavania všeobecne záväzných právnych predpisov a prispieva k výraznému zlepšovaniu legislatívnej činnosti úradu.

VONKAJŠIA KONTROLA

Úrad v roku 2016 pokračoval v realizácii vonkajšej kontrolnej činnosti. Kontroly **ochrany utajovaných skutočností** boli zamerané na komplexnosť ich zabezpečenia s dôrazom na koordináciu jednotlivých oblastí bezpečnosti. Úrad vykonal 16 plánovaných kontrol, z toho 13 kontrol uskutočnil v orgánoch štátnej správy a tri kontroly u podnikateľských subjektov. Vykonané kontroly potvrdili tendenciu znižovania počtu zistených nedostatkov. Tento trend svedčí o tom, že zabezpečenie ochrany utajovaných skutočností sa približuje požadovanej úrovni.

V oblasti **elektronického podpisu / dôveryhodných služieb** úrad v roku 2016 vykonal dve plánované **kontroly certifikačných autorít**. Obe boli vykonané v orgánoch štátnej správy. S cieľom zvyšovania bezpečnosti prostredia boli zamerané na podmienky poskytovania služieb. Porušenie všeobecne záväzných právnych predpisov v kontrolovaných certifikačných autoritách nebolo zistené.

RIEŠENIE SŤAŽNOSTÍ

V roku 2016 úrad prijal **tri podania** označené ako sťažnosť. Všetky boli dôkladne posúdené a vyhodnotené. Dve podania úrad postúpil orgánom príslušným na ich vybavenie. Jedno podanie bolo odložené.

VNÚTORNÁ KONTROLA A AUDIT

Vnútorne kontrolné orgány úradu v roku 2016 vykonali **deväť vnútorných kontrol**. Štyri vykonané kontroly sa týkali vecného plnenia úloh z uznesení vlády. Ostatné kontroly boli zamerané najmä na kontrolu ochrany utajovaných skutočností za oblasť fyzickej bezpečnosti a objektovej bezpečnosti, kontrolu stavu BOZP, kontrolu dodržiavania prevádzkového poriadku a výkonu fyzickej ochrany úradu a kontrolu dodržiavania vybraných ustanovení zákona č. 73/1998 Z. z. Pri kontrolách nebolo zistené porušenie všeobecne záväzných právnych predpisov.

V roku 2016 boli na úrade vykonané **štyri vnútorné audity**. Boli zamerané na overenie a zhodnotenie plnenia úloh uložených riaditeľom úradu, procesu vykonávania finančnej kontroly, využívania majetku štátu (kancelárskeho nábytku) a zhodnotenie vplyvu fluktuácie príslušníkov úradu na zastupiteľnosť a plnenie úloh útvarov úradu. Pri vykonaní auditov neboli zistené žiadne nedostatky.

OVEROVACIA A ŠKOLIACA ČINNOSŤ

Úrad v roku 2016 vydal 273 potvrdení o absolvovaní skúšky bezpečnostného zamestnanca a päť osvedčení o odbornej spôsobilosti na úseku ŠOI.

V roku 2016 schválilo vedenie úradu **Koncepciu budovania bezpečnostného povedomia**. V rámci opatrení potrebných na jej implementáciu úrad v roku 2016 vykonal sériu prednášok o zmenách právnych úprav po nadobudnutí účinnosti noviel, o postupe podnikateľa pred vydaním potvrdenia o priemyselnej bezpečnosti, o príprave na získanie potvrdenia o absolvovaní skúšky bezpečnostného zamestnanca.

7. ZÁVERY A PRIORITY NA ROK 2017

Rok 2016 bol bohatý na udalosti, ktoré mali bezprostredný vplyv na postavenie, fungovanie a vnímanie úradu. Boli zavedené významné inštitucionálne a legislatívne opatrenia, uskutočnilo sa historicky prvé Predsedníctvo Slovenskej republiky v Rade EÚ a realizovali sa dôležité zmeny v oficiálnej komunikácii úradu s vonkajším prostredím.

V roku 2016 bola úradu zverená nová kompetencia v oblasti **kybernetickej bezpečnosti**, ktorá je spojená s celým radom koncepčných, legislatívnych a metodických úloh zahŕňajúcich tvorbu, koordináciu a realizáciu štátnej politiky v tejto oblasti. Popri budovaní inštitucionálneho rámca sa hlavnou prioritou úradu v tejto oblasti stala príprava zákona o kybernetickej bezpečnosti, ktorý komplexne upraví oblasť kybernetickej a informačnej bezpečnosti, zavedie základné bezpečnostné požiadavky a zdefiniuje práva a povinnosti zainteresovaných subjektov. Tézy pripravovaného zákona boli predstavené odbornej verejnosti, ktorej úrad ponúkol možnosť zapojiť sa do procesu prípravy návrhu zákona.

S cieľom zosúladiť vnútroštátny právny poriadok s európskou legislatívou bol schválený **zákon o dôveryhodných službách**, podľa ktorého sa elektronický podpis a ďalšie s ním spojené služby stali súčasťou dôveryhodných služieb. V reakcii na konkrétne poznatky z aplikačnej praxe boli **novelizované vyhlášky k zákonu o ochrane utajovaných skutočností**.

Činnosť úradu výrazne ovplyvnilo **slovenské predsedníctvo v Rade EÚ** v druhom polroku roku 2016. Aktivity úradu počas predsedníctva boli úspešné a stretli sa s mimoriadne pozitívnym hodnotením. Partneri ocenili najmä odborný, vecný a konštruktívny prístup pri presadzovaní slovenských priorít a vysokú úroveň sprievodných podujatí.

V roku 2016 si úrad pripomenul **15. výročie svojho vzniku**. Pri tejto príležitosti na úrade vznikla informačná publikácia, ktorá sumarizuje všetky dôležité informácie o činnosti Národného bezpečnostného úradu a udalosti, ktoré ho vyprofilovali do dnešnej podoby a potvrdili jeho pozíciu medzi štátnymi orgánmi Slovenskej republiky, ale aj medzi partnermi na medzinárodnej úrovni.

Úrad v roku 2016 implementoval do oficiálnej **komunikácie s vonkajším prostredím** štandardný vizuálny systém logotypov štátnej správy Slovenskej republiky. V druhej polovici roka došlo k **migrácii webového sídla** úradu do vládnej siete Govnet, ako aj k úprave jeho obsahu a dizajnu. Nové webové sídlo úradu ponúka kvalitnejšie informácie spracované prehľadnejším, intuitívnejším a vizuálne príťažlivejším spôsobom.

Rozvojové plány úradu priamo súvisia s vývojom v bezpečnostnom prostredí. V reakcii na presun ťažiska hrozieb do virtuálneho sveta bude k najdôležitejším parametrom profilácie úradu patriť **budovanie kybernetických spôsobilostí**.

Nebolo by však prezieravé očakávať, že rozširovanie digitálneho sveta spôsobí úplnú elimináciu konvenčných hrozieb v skutočnom svete. Utajovanie informácií a ich ochrana bude naďalej patriť k základným opatreniam na zaistenie bezpečnosti, ktorá bude aj naďalej závisieť od spoľahlivých a preverených ľudí a realizácie adekvátnych opatrení.